

**Γενηθήτω τό θέλημά Σου,
ὡς ἐν οὐρανῷ καί ἐπί τῆς γῆς.**

— Ἐρ.: Τί σημαίνει τό αἴτημα «Γενηθήτω τό θέλημά Σου»;

Ἄπ.: Μέ τό αἴτημα αὐτό ζητᾶμε ἀπό τόν Θεό ὅλα ὅσα κάνουμε καί ὅλα ὅσα μᾶς συμβαίνουν, νά γίνονται κατὰ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί ὄχι ὅπως θέλουμε ἐμεῖς. Δηλαδή νά ταυτίσουμε τό θέλημά μας μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

— Ἐρ.: Γιατί χρειάζεται νά ζητᾶμε αὐτό τό αἴτημα;

Ἄπ.: Γιατί ἐμεῖς συχνά πλανιόμαστε σ' αὐτά πού θέλουμε· θέλουμε πράγματα πού δέν εἶναι γιά τό συμφέρον μας. Ὁ Θεός ὅμως θέλει γιά μᾶς πάντα τό καλό μας καί εἶναι πρόθυμος νά μᾶς δώσει ὅλα τά συμφέροντα γιά μᾶς ἀγαθά, πολύ περισσότερα ἀπό ὅσα ἐμεῖς μπορούμε νά φανταστοῦμε, ἐκτός, βέβαια, ἂν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι δέν τό θέλουμε. Τό θέλημα, λοιπόν, τοῦ Θεοῦ εἶναι τό συμφέρον μας· γι' αὐτό καί εὐχόμαστε μέ τό αἴτημα «Γενηθήτω τό θέλημά Σου», νά γίνει τό θέλημα τοῦ Κυρίου καί ὄχι τό δικό μας, ἤ, τό θέλημα τοῦ Κυρίου νά γίνει καί δικό μας θέλημα.

— Ἐρ.: Γιατί στήν συνέχεια τοῦ αἰτήματος λέμε νά γίνει τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στή γῆ, ὅπως στόν οὐρανό; («ὡς ἐν οὐρανῷ καί ἐπί τῆς γῆς»).

Ἄπ.: Γιατί στόν οὐρανό οἱ ἅγιοι ἄγγελοι ὑπακούουν

πάντοτε πρόθυμα στό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εὐχόμεσθε, λοιπόν, ἡ ὑπακοή μας στό θέλημα τοῦ Θεοῦ νά εἶναι τέλεια. ἰδανική σάν τήν ὑπακοή τῶν ἁγίων ἀγγέλων πρός τόν Θεό.

ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΑΙΤΗΜΑ

Τόν ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον.

— Ἐρ.: Ποιός εἶναι ὁ «ἄρτος ὁ ἐπιούσιος»;

Ἄπ.: Εἶναι τό ψωμί, πού μᾶς χρειάζεται νά ζήσουμε.

— Ἐρ.: Καί γιατί ζητᾶμε αὐτό μόνο τό ἀπλό γιά τήν ζωή μας;

Ἄπ.: Γιατί πρέπει νά ζητᾶμε μόνο τά ἀναγκαῖα γιά νά ζήσουμε: Τήν ἀναγκαῖα τροφή, τά ἐνδύματα καί ἕνα σπιτάκι νά μείνουμε, πού εἶναι καί αὐτό ἀναγκαῖο γιά τήν ζωή μας. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στόν μαθητή του Τιμόθεο: «Ἄν ἔχουμε τροφές καί σκεπάσματα, νά εἶμαστε εὐχαριστημένοι μ' αὐτά» (Α' Τιμ. 6,8). Τά ὑπόλοιπα, πού δέν εἶναι καί τόσο ἀναγκαῖα, πρέπει νά τά ἀφήνουμε στό θέλημα τοῦ Θεοῦ· καί ἄν μᾶς δίνονται, πρέπει νά εὐχαριστοῦμε τόν Θεό γι' αὐτά· καί ἄν δέν μᾶς δίνονται, νά εἶμαστε πάλι εὐχαριστημένοι χωρίς αὐτά. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος συνεχίζει γράφοντας πρός τόν Τιμόθεο: «Ἐκεῖνοι πού θέλουν νά πλουτίσουν, πέφτουν σέ πειρασμό καί παγίδα καί σέ πολλές ἐπιθυμίες ἀνόητες καί βλαβερές, οἱ ὁποῖες βυθίζουν τοὺς ἀνθρώπους στόν ὄλεθρο καί τήν ἀπώλεια. Γιατί ρίζα ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ φιλαργυρία. Λόγω τοῦ πάθους αὐτοῦ, μερικοί ἀποπλανήθηκαν ἀπό τήν πίστη καί κάρφωσαν τόν ἑαυτό τους μέ βάσανα πολλά» (Α' Τιμ. 6,9-10).

— Ἐρ.: Γιατί παρακαλώντας γιά τόν «ἐπιούσιο ἄρτο» λέμε «δός ἡμῖν σήμερον»;

Απ.: Γιατί δέν πρέπει νά είμαστε έναγώνιοι, νά έχου-
με άγχος γιά τό μέλλον, αλλά νά τό εμπιστευόμαστε
στόν Θεό. Ὁ Κύριος μάς εἶπε: «Μή μεριμνάτε γιά τήν
αὔριο, γιατί ἡ αὔριανή ἡμέρα θά φροντίσει γιά τά δικά
της πράγματα. Φτάνει ἡ στενοχώρια τῆς ἡμέρας». «Γνω-
ρίζει ὁ Πατέρας σας ὁ οὐράνιος ὅτι ἔχετε ἀνάγκη ἀπό
ὄλα αὐτά» (Ματθ. 6,34.32).

— **Ἐρ.:** Δέν μπορούμε νά νοήσουμε τίποτα περισσότερο
στήν ἔκφραση τόν «ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον»;

Απ.: Ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ὄχι μόνο ἀπό
σῶμα ἀλλά καί ἀπό ψυχή καί μάλιστα ἡ ψυχή εἶναι πού
ζωοποιεῖ τό σῶμα, ἔχει ἀνάγκη καί ἡ ψυχή ἀπό «ἐπιού-
σιο ἄρτο», χωρίς τόν ὁποῖο φθείρεται ἀπό πείνα.

— **Ἐρ.:** Ποῖός εἶναι αὐτός ὁ «ἐπιούσιος ἄρτος» γιά τήν
ψυχή;

Απ.: Εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καί ἡ θεία Κοινωνία
τοῦ Σώματος καί Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. «Δέν θά ζήσει
μόνο μέ ψωμί ὁ ἄνθρωπος, ἀλλά μέ κάθε λόγο, ὁ ὁποῖος
ἐξέρχεται ἀπό τό στόμα τοῦ Θεοῦ» (Ματθ. 4,4. Δευτ.
8,3). Ὁ Κύριος εἶπε: «Ἡ Σάρκα μου εἶναι ἡ ἀληθινή
τροφή καί τό Αἷμα μου τό ἀληθινό ποτό» (Ἰω. 6,55).

ΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΑΙΤΗΜΑ

**Καί ἄφες ἡμῖν τά ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.**

— **Ἐρ.:** Τί σημαίνει στήν Κυριακή προσευχή ἡ ἔκφραση
«τά ὀφειλήματα ἡμῶν»;

Απ.: Σημαίνει τά ἁμαρτήματά μας.

— **Ἐρ.:** Καί γιατί τά ἁμαρτήματά μας καλοῦνται «ὀφει-
λήματα»;

Απ.: Γιατί, ἀφοῦ ὄλα ὅσα ἔχουμε τά ἔχουμε ἀπό τόν

Θεό, πρέπει νά τά ἀνταποδίδουμε πάλι σ' Αὐτόν· δηλα-
δή νά τά ὑποτάσσουμε ὄλα στό δικό Του θέλημα καί
Νόμο· ἐάν αὐτό δέν τό κάνουμε, μέ τό νά ἁμαρτάνουμε,
εἶμαστε ὀφειλέτες στήν δικαιοσύνη Του.

— **Ἐρ.:** Καί ποιοί εἶναι οἱ «ὀφειλέτες» μας;

Απ.: Εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού δέν μάς φέρθηκαν, ὅπως
ὀφείλαν νά μάς φερθοῦν σύμφωνα μέ τόν Νόμο τοῦ
Θεοῦ· γιά παραδείγμα δέν μάς ἔδειξαν ἀγάπη, ἀλλά κα-
κότητα.

— **Ἐρ.:** Ἀφοῦ ὁ Θεός εἶναι δίκαιος, πῶς μπορεῖ νά συγ-
χωρεθοῦν τά χρέη μας καί νά μή τιμωρηθοῦμε;

Απ.: Συγχωροῦμαστε μέ τήν μεσιτεία τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ: «Ἐνας Θεός ὑπάρχει καί ἕνας μεσίτης μεταξύ
Θεοῦ καί ἀνθρώπων, ὁ ἄνθρωπος Χριστός Ἰησοῦς, ὁ
ὁποῖος ἔδωσε τόν ἑαυτό Του ἀντίλυτρο γιά ὄλους» (Α'
Τιμ. 2,5.6).

— **Ἐρ.:** Καί ποιά θά εἶναι ἡ συνέπεια, ἂν ἐμεῖς παρακα-
λάμε τόν Θεό νά μάς συγχωρέσει τά ἁμαρτήματά μας,
χωρίς ὅμως νά συγχωρέσουμε τά ἁμαρτήματα τῶν
ἄλλων;

Απ.: Δέν θά συγχωρεθοῦμε καί ἡμεῖς. Ὁ Κύριος μάς
εἶπε: «Ἄν συγχωρήσετε στούς ἀνθρώπους ὅ,τι κακό σᾶς
ἔχουν κάνει, θά συγχωρήσει καί σᾶς ὁ Πατέρας σας ὁ
οὐράνιος. Ἄν ὅμως δέν συγχωρεῖτε τοὺς ἀνθρώπους, τό-
τε οὔτε καί ὁ Πατέρας σας θά συγχωρήσει τά παραπτώ-
ματά σας» (Ματθ. 6,14.15).

— **Ἐρ.:** Τί διάθεση, λοιπόν, πρέπει νά ἔχουμε ὅταν προ-
φέρουμε τήν φράση τῆς Κυριακῆς προσευχῆς «ὡς καί
ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν»;

Απ.: Αὐτά τά λόγια σημαίνουν ὅτι πάντοτε, ἀλλά
ἰδιαίτερα ὅταν προσευχόμαστε, δέν πρέπει νά ἔχουμε
καμιά κακία καί μίσος, ἀλλά εἰρήνη καί ἀγάπη μέ ὄλους
τούς ἀνθρώπους. «Ἄν, ὅταν προσφέρεις τό δῶρο σου

στό θησαυστήριο, θυμηθείς ότι ο αδελφός σου έχει κάτι εναντίον σου, τότε άφησε τό δώρο σου έμπρός στό θησαυστήριο και πήγαινε πρώτα νά συμφιλιωθείς μέ τόν αδελφό σου και τότε έλα νά προσφέρεις τό δώρο σου» (Ματθ. 5,23,24).

— Έρ.: **Άλλά τί πρέπει νά κάνουμε, αν δέν είναι εύκολο νά συναντήσουμε αυτόν πού μάς πίκρανε για νά συμφιλιωθούμε ή αν δέν έχει αυτός διάθεση για συμφιλίωση;**

Άπ.: Στην περίπτωση αυτή είναι άρκετό νά συμφιλιωθούμε μ' αυτόν στην καρδιά μας, μπροστά στά μάτια του Θεού, πού τά βλέπει όλα. Ο άπόστολος Παύλος μάς λέει: «Αν είναι δυνατόν, όσο έξαρτάται από σάς, νά έχετε ειρήνη μέ όλους τούς ανθρώπους» (Ρωμ. 12,18).

ΤΟ ΕΚΤΟ ΑΙΤΗΜΑ

Καί μή εισενέγκης ήμάς εις πειρασμόν.

— Έρ.: **Τί σημαίνει ή λέξη «πειρασμός», πού λέμε στό έκτο αίτημα της Κυριακής προσευχής;**

Άπ.: Σημαίνει κάποιο περιστατικό στό όποιο ύπάρχει κίνδυνος νά χάσουμε την πίστη ή νά πέσουμε σέ κάποια άμαρτία.

— Έρ.: **Άπό πού προέρχονται τέτοιοι πειρασμοί;**

Άπ.: Προέρχονται από την σάρκα, δηλαδή από τό σαρκικό μας φρόνημα, από τόν κόσμο, δηλαδή από τούς άλλους ανθρώπους και από τόν διάβολο.

— Έρ.: **Τί ζητάμε μέ αυτή την φράση στην προσευχή μας, «Μή εισενέγκης ήμάς εις πειρασμόν»;**

Άπ.: Πρώτον, παρακαλούμε νά μή επιτρέψει ο Θεός νά πέσουμε σέ πειρασμό· δεύτερον, αν είναι αναγκαίο για 'μάς νά δοκιμαστούμε και νά καθαριστούμε διά του

πειρασμού, παρακαλούμε τόν Θεό νά υπομείνουμε τόν πειρασμό και νά μίν έχουμε πτώση.

ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΑΙΤΗΜΑ

Άλλά ρύσαι ήμάς από του πονηρού.

— Έρ.: **Τί ζητάμε μέ τό αίτημα αυτό;**

Άπ.: Μέ τό αίτημα αυτό παρακαλούμε τόν Θεό νά μάς έλευθερώσει από τό κακό, πού εύκολα συναντάμε σπόν κόσμο, πού μετά την πώση «βρίσκεται όλόκληρος στην έξουσία του πονηρού» (Α' Ιωάν. 5,19)· ιδιαίτερα όμως παρακαλούμε νά μάς σώσει ο Θεός από τίσ πλετιάνες του πονηρού πνεύματος, πού είναι ο διάβολος· αυτός είναι ο αίτιος για όλα τά κακά πού συμβαίνουν, αυτός ύποκινεί τούς ανθρώπους προς τό κακό και προς αυτόν πρέπει νά έχουμε παντοτεινή έχθρα και όχι προς τούς ανθρώπους.

Η ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

Ότι Σου έστιν ή βασιλεία και ή δύναμις και ή δόξα εις τούς αιώνας· Άμήν.

— Έρ.: **Γιατί στό τέλος της Κυριακής προσευχής προσθέτουμε την Δοξολογία;**

Άπ.: Γιατί πρώτον, όταν ζητάμε έλέη για τούς έαυτούς μας από τόν ούράνιο Πατέρα μας, πρέπει συγχρόνως νά αποδίδουμε σ' Αυτόν και την τιμή πού του όφείλεται· δεύτερον, σκεπτόμενοι την αιώνια βασιλεία, δύναμη και δόξα του Θεού μας στερεωνόμαστε περισσότερο στην έλπίδα ότι θά μάς δώσει ό,τι του ζητάμε, γιατί έχει την δύναμη νά μάς τό δώσει και νά αποβεί αυτό προς δόξα Του. Η, όπως έρμηνεύει ο Χρυσόστομος, μέ την δοξολογία μνημονεύοντες την βασιλεία και την δύναμη και

τήν δόξα τοῦ Θεοῦ μας, ἐνθαρρυνόμεσθε ἀπό τήν ἀγωνία πού μᾶς δημιούργησε τό προηγούμενο αἴτημα μέ τήν ἀνάμνηση τῶν τεχνασμάτων τοῦ διαβόλου.

— Ἐρ.: Τί σημαίνει ἡ λέξη «Ἀμήν»;

Ἄπ.: Σημαίνει «Ἀλήθεια», ἢ «Εἶθε νά γίνει αὐτό». Συχνά στήν θεία λατρεία μας τήν δοξολογική ἐκφώνηση τοῦ ἱερέα ἐπισφραγίζουν οἱ πιστοί μέ τό «Ἀμήν». Ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος παρομοιάζει τήν ψαλμωδία τῆς λέξης αὐτῆς μέ οὐράνια βροντή.

— Ἐρ.: Γιατί προστίθεται ἡ λέξη αὐτή στήν Δοξολογία;

Ἄπ.: Γιατί θέλουμε νά δηλώσουμε ὅτι προσφέρουμε τήν προσευχή μας μέ πίστη καί χωρίς καμιᾶ ἀμφιβολία, ὅπως διδαχτήκαμε νά κάνουμε ἀπό τόν ἅγιο Ἰάκωβο τόν ἀδελφόθεο (1,6)³.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Συνήθως στήν ἀπαγγελία τοῦ «Πάτερ ἡμῶν...» γίνονται λάθη στίς ἐξῆς φράσεις: α) «Ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Πολλοί τονίζουν τήν πρόθεση «ἐν», ἐνῶ ὁ τόνος εἶναι στό ἄρθρο «τοῖς». β) «Ὡς ἐν οὐρανῶ», ἐνῶ πολλοί λέγουν «οὐρανόν». γ) «Τά ὀφειλήματα» καί ὄχι «ὀφελήματα», πού λέγουν μερικοί. δ) «Ἀφίεμεν» καί ὄχι «ἀφίομεν». ε) «Τοῖς ὀφειλέταις» καί ὄχι «ὀφελέταις».

2. Γι' αὐτό καί λεγόμαστε ἄνθρωποι, γιά νά προσβλέπουμε ἄνω. Ἡ λέξη «ἄνθρωπος» εἶναι ἀπό τό «ἄνω» καί «θρόσκω», κοιτάζω.

3. Τό «Ἀμήν» εἶναι μία ἐπισφράγιση τῆς προσευχῆς μας, γι' αὐτό καί πρέπει νά τό προφέρουμε θερμά, ὅπως θερμά καί μέ ἐγκαρδιότητα χαιρετοῦμε ἕνα ἀγαπητό μας πρόσωπο, ὅταν τό ἀποχωριζόμαστε.